

Van 17 tot 19 september trokken we met een groep Vlaamse boeren, onderzoekers en voorlichters naar de grote openlucht vakbeurs 'Tech&Bio' in Valence, Frankrijk. Deze beurs is specifiek gericht naar de biologische land- en tuinbouwsector. Je vindt er informatie voor alle deelsectoren en voor de volledige keten: beleid, onderzoek, teelttechniek, afzet, ...

Dankzij ondersteuning door la Chambre d'agriculture de la Drôme, kregen een tiental Vlaamse boeren de kans om tegen verlaagd tarief naar Valence te reizen. De Vlaamse delegatie werd aangevuld met enkele voorlichters, praktijkonderzoekers, en medewerkers van BioForum Vlaanderen en CCBT. Ook vanuit Wallonië was een delegatie present.

Tot de sterktes van deze beurs behoren de vele praktijkdemonstraties en infostands in het veld en de combinatie met lezingen in een conferentiedeelte.

Demonstraties van schffel- en grondbewerkingsmachines volgden elkaar op, composttechnieken werden getoond, bodemprofielen geanalyseerd, bedrijven in de omgeving bezocht en onderzoeksresultaten uitgewisseld. Opvallend hierbij was dat de Vlaamse telers reeds zeer goed op de hoogte blijken te zijn van de nieuwste technologieën. Naast het zeer praktijkgerichte programma werd ook aandacht gegeven aan meer beleidsgerichte thema's, zoals de disseminatie van onderzoeksresultaten voor biolandbouw, opleiding en bijscholing binnen biolandbouw en verschillende sessies over de biologische keten.

Ook vanuit Vlaanderen werden enkele presentaties gegeven tijdens de beurs. Zo werkten Justine Dewitte (PCG) en Paul Verbeke (BioForum) mee aan de conferentie over de ketenwerking binnen de kruidenteelt.

Foto: De diverse schffelmachines lokten heel wat kijklustigen. De linkse foto toont een prototype van een schffelrobot voor tussen de rijen.

Foto: Thierry Beaucarne en Pieter-Jan Noë verkennen de beurs.

Kurt Sannen, voorzitter van BioForum Vlaanderen, deelde de visie vanuit de Vlaamse biologische sector mee, tijdens 'Les Assises Européennes', een grootschalige conferentie met deelnemers vanuit heel Europa. En ook de ervaring van de afdeling Biologische Productie van Inagro kwam aan bod, dankzij een bijdrage van Lieven Delanote aan de sessie over bodembewerking in de groenteteelt.

Door het gevarieerde aanbod kon elke Vlaamse deelnemer wel ergens iets zien of horen dat nuttig is voor het eigen bedrijf of de eigen organisatie. Daarnaast werden ook talrijke contacten gelegd, zowel met standhouders, demonstrateurs en onderzoekers, als met Vlaamse en Waalse collega's.

Hieronder enkele getuigenissen van deelnemers aan de studiereis:

Bart Van Parijs, bio kleinfruitteiler, ondernam voor de tweede keer met plezier de reis naar het verre Valence:

"Het blijft indrukwekkend om te zien hoeveel middelen er voor bio wel niet vrij gemaakt worden daar in het zuiden. Het meest verrassende was evenwel dat er op de laatste dag van de beurs zelfs bezoek was van de enige echte landbouwminister van Frankrijk. Blijkbaar erkennen ze ook bij onze zuiderburen het potentieel en de professionaliteit van de biologische landbouw. En het mag eens gezegd worden: dat gaat echt niet meer over gepruts in de marge! Er wordt in de bio wel degelijk met de nodige serieus gewerkt en in Frankrijk is zowel voor de 'kleine' als voor de 'grote' aanpak voldoende plaats en markt. Getuige hiervan de diverse bedrijfsbezoeken in de ruime omgeving. Ikzelf mocht een melkschapenbedrijf bezoeken dat een 4-tal jaar geleden van start is gegaan en waar, ondanks het feit dat er 2 volwaardige landbouwinkomens dienden uitgehaald te worden, ze het blijkbaar haalbaar en leefbaar vonden om hun populatie melkooien te verlagen van 65 bij de start naar ongeveer 50 melkooien nu. Dit vooral omdat hun uitbating vooral op de directe verkoop van op de boerderij – en lokale seizoensmarkten - werd georiënteerd. Prachtig om zien en persoonlijk een extra motivatie om op de ingeslagen weg verder te evolueren."

Foto: interview Kurt Sannen (het filmpje is binnenkort beschikbaar op <http://www.tech-n-bio.com/>)

Maar net zo goed is het boeiend dat ook mogelijkheden tot grootschaligheid, via vooral automatisatie, toonbaar en werkbaar werd gemaakt via diverse presentaties, zowel tijdens theoretische uiteenzettingen als door middel van verbluffende 'life' demo's van high tech machines, door tal van mechanisatiebedrijven. Als bioboer zie ik de toekomst dankzij zo'n beurzen hoopvol tegemoet. En niet onbelangrijk om te vermelden zijn ook de sector overschrijdende contacten die gelegd werden! Tot een volgende!"

Paul Verbeke, ketenmanager bij BioForum is ook tevreden over zijn deelname aan de studiereis:

"In Frankrijk wordt bijzonder hard ingezet op het structureren van de afzet in diverse sectoren. Dit staat ook zo ingeschreven in het "Plan Ambition Bio 2017". Deze aanpak was duidelijk zichtbaar en voelbaar op de beurs. Er waren verschillende stands van overkoepelende ketenorganisaties en voordrachten over de verschillende ketens. Er is ook een fonds voor initiatieven van bedrijven die de keten waarin ze actief zijn verder helpen te structureren. Dankzij de aanwezigheid van al deze initiatieven heb ik contacten kunnen leggen die mij ongetwijfeld helpen bij mijn werk."

Bert Vandergeynst, bioboer op een Limburgs CSA-bedrijf was vooral onder de indruk van de uitgebreide demonstraties van het materiaal voor allerlei verschillende bedrijfstypes:

Foto: vlnr: Bart Van Parijs, Bert Vandergeynst, Pieter Coopmans, Kurt Sannen.

“Je krijgt er zowel ‘high-tech’ materiaal te zien, wat interessant is voor grotere bedrijven met een doorgedreven mechanisatie, alsook ‘low-tech’ werktuigen voor de kleinere productiebedrijven. Ik heb er ook contact gehad met mensen van Adabio; een organisatie die is ontstaan vanuit groentetelers, die zich hebben verenigd om zelf machines te bouwen, volgens hun eigen noden en behoeften. Op enkele jaren tijd hebben ze een goed gestructureerde werkmethode ontwikkeld om overal in Frankrijk, op gezamenlijk vraag van telers, workshops in te richten. In deze workshops krijg je een goede basis metaalbewerking mee en ga je na afloop huiswaarts met je zelfgemaakte machine. Deze praktische manier van kennis overdragen en innoveren spreekt me enorm aan. Ik denk dat een dergelijke organisatie ook voor Vlaanderen van betekenis zou kunnen zijn.”

Stefan Muijtens, voorlichter akkerbouw, vond het erg interessant om meer Belgische bio landbouwers te leren kennen: “De beurs zelf had meer omvang dan dat ik had verwacht. Zaken die er wat mij betreft uit sprongen waren o.a. de accu schoffels, een betaalbare verlichting van het werk op kleine tuinderijen. De budget vriendelijke ideeën voor huisvesting van kippen, varkens, konijnen, ... zijn een kans voor het opzetten van kleinschalige veehouderij systemen. Arbeidstechnisch moet hier wel nog eens serieus aan gerekend worden naar mijn mening. Met andere woorden interessante innovaties volop. De gehele opzet was erg geslaagd.”

Foto's: huisvestingssystemen kleinschalige veehouderij en accu schoffel

Justine Dewitte, onderzoeker-voorlichter bio beschutte teelten en kruiden, was aangenaam verrast van de brede aanpak op de beurs: “Tech'n Bio was een uitgelezen kans om te zien hoe de biologische kruidenteelt is uitgebouwd binnen Frankrijk. Samenwerkingsverbanden en -verbonden werden reeds gevormd; zowel klein- als grootschalige initiatieven zijn er opgestart.

Wat betreft kruidenteelt werd op de beurs niet enkel aandacht besteed aan productie en beheersing van ziekten en plagen, maar ook de volledige afzetzijde werd toegelicht. Iets waar we in Vlaanderen zeker uit kunnen leren...”

Voor **Thierry Beaucarne** is Tech&Bio hét salon van de demo's voor de biologische en alternatieve technieken.

“Met je eigen ogen zien hoe alles werkt is de meerwaarde van deze zeer geslaagde bijeenkomst. Wat mij opvalt is dat de machines niet grootschalig georiënteerd zijn, zoals op de Werktuigendagen of op PotatoEurope, maar op de dimensie van de breedte van één plantbed. Daar vindt je het hele assortiment voor plantbedden van 1,20 tot 1,80 m te bewerken : woelers, rotavators, steenverkruijelaars en sorteers, folie ontrollers, planters, harken, schoffels... De teelt op bedekte bedden met folie is in één werkgang klaar. Zo wordt spitten met onderwerken van oogstresten en stenen gecombineerd met het plaatsen van T-Tape en plastic; al dan niet biologisch afbreekbaar. Zeker een af te wegen techniek tegenover wekelijks schoffelen. Landbouw in deze regio is geen sinecure vanwege de helling van de percelen en de aanwezigheid aan tal van stenen. Constructeurs gaan daar inventief te werk om biologische productie ook mogelijk te maken. Dat wekt bij mij boerenrespect op. Want schoffelen langs een perspotje met sla, omringt met stenen, vraagt wel aangepaste kennis. Daar maakte de cameragestuurde intrarijschoffel van Steketee een goede indruk.

Interessant is ook de ondergrondse (25 cm diep) druppel irrigatie al dan niet gekoppeld met een (GPS gestuurde) striptill inzaaimachine.

Het zonnige klimaat is uiterst geschikt voor kruidenteelt (bestemd voor de drogerij of extractie : aromaten, parfums, essentiële oliën). Die boeiende sector, van zaadproductie tot verwerking, is een belangrijke tak voor de landbouw in het departement van de Drôme. Het is wel niet eenvoudig om die technieken over te brengen in ons af en toe zonnige België.”

Foto's: huisvestingssystemen kleinschalige veehouderij en accu schoffel

Lieven Delanote, Inagro, was vier jaar terug voor het eerst op Tech&Bio en hield er toen een erg goed gevoel aan over. Dit jaar werd hij opnieuw gevraagd om een presentatie te verzorgen tijdens een van de vele workshops:

“De opzet doet mij denken aan een mix van onze Vlaamse Werktuigendagen in Oudenaarde (maar dan volledig bio) en de Biovak in Zwolle. Het aangename zuiderse klimaat en de goede organisatie maken het geheel af.

In de workshop ‘bodemanagement en beheersing van bodem gebonden ziekten’ bracht ikzelf een presentatie over onze ervaringen met niet kerende bodembewerking en vaste rijpaden. Ook in de Franse groententeelt wordt veel gewerkt met ‘planches permanentes’ of vaste bedden. In dezelfde workshop bracht Christian Porteneuve (CTIFL) verslag van hoe men in Bretagne omgaat met vlinderbloemige groenbemesters en vruchtwisseling om vroege bloemkool te telen. Martin Lichtenhahn (FIBL) herinnerde ons aan de basisprincipes voor een goede onkruidbeheersing en toonde enkele actuele technieken voor mechanische onkruidbestrijding. Celine Ade (CTIFL) rondde de workshop af met een presentatie van hun onderzoek naar de effecten van solarisatie, biofumigatie en gewasdiversificatie op het voorkomen van bodemgebonden ziekten en plagen. De presentaties zijn binnenkort raadpleegbaar op <http://www.tech-n-bio.com/>.

Een andere workshop die ik meepikte ging over regionaal voer en samenwerking tussen de akkerbouwsector en de veehouderij. Cocebi (een coöperatie van akkerbouwers) en CizeronBio (een veevoederbedrijf) hebben de voorbije jaren een intensieve samenwerking hierrond opgebouwd. Cocebi besteedt in zijn areaalplanning extra aandacht aan de teelt van onder andere eiwitgewassen en houdt ook rekening met andere wensen (vb. graansoorten, rassen,...) van CizeronBio. CizeronBio stemt de samenstelling van zijn voeders af op regionale teeltmogelijkheden van Cocebi. Dankzij een gediversifieerde samenstelling kunnen zij schommelingen in het regio-

Foto: Terrateck

nale aanbod vrij goed opvangen en de import sterk beperken. Vanuit het samenwerkingsverband worden ook nieuwe onderzoeksprojecten opgezet, zowel richting teelt als richting veehouderij.

Inzake biologisch uitgangsmateriaal was er zowel voor de akkerbouw, de groententeelt als voor de voederteelt een breed aanbod van zowel internationale als lokale rassen. Gezien het belang van de wijnbouw in de regio, waren biologische gewasbeschermingsmiddelen en plantenversterkers ook prominent aanwezig. Voor de grondbewerking in de groententeelt houdt Frankrijk er zijn eigen aanpak op na en wordt de ‘enfouisseur’ sterk gepromoot voor de beddenteelt. Deze machine lijkt op een frees die traag draait in omgekeerde richting en de aarde gooit tegen een grid. Grove kluiten, stenen en organisch materiaal komen onderin de bouwvoor. Dit wringt ergens met onze Vlaamse visie om een gezonde bodembewerking? Bij de mechanische onkruidbestrijding werd ik sterk gecharmeerd door de fijne afwerking van de wielschoffel door het bedrijf Terrateck uit Beuvry in Noord-Frankrijk: licht gebouwd, goed zicht en een complete set aan messen, gewasschijfjes, aanaarders, verkruiemrol, harkjes, ... Deze jonge ondernemers werken ook aan een werktuigdrager en hebben nog meer creatieve ideeën in petto die voor de biologische teelt nuttig kunnen zijn.”

Foto: Vlaamse delegatie tijdens de terugreis in het station van Lyon.

Verslag:

Beaucarne Thierry
Delanote Lieven
Dewitte Justine
Landuyt Carmen
Muitjens Stefan
Vandergynst Bert
Van Parijs Bart
Verbeke Paul